

Pienimuotoinen ja vähäriskinen elintarvikkeiden valmistus ja myynti

Marika Kilpivuori

Satafood Kehittämisyhdistys ry

- **Sovellettava lainsäädäntö**

- Valtioneuvoston asetus 1258/2011 eräistä elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäisistä toiminnoista koskee elintarvikelain (23/2006) 13 §:n 7 momentin ja 22 §:n 5 momentin nojalla tarkoitettuja alkutuotantopaikkojen ja elintarvikehuoneistojen elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäisiä toimintoja
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 852/2004, ns. yleinen elintarvikehygieniasetus, 1 artiklan 2 kohdan c alakohta
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 853/2004, ns. eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetus, 1 artiklan 3 kohdan c ja e alakohtat

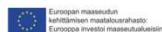
- Elintarvikelainsäädäntö mahdollistaa monenlaista pienimuotoista myynti- ja jalostustoimintaa ilman suurta byrokratiaa
- Pienimuotinen ja vähäriskinen toiminta ei edellytä elintarvikehuoneistoilmoitusta
- Toiminnan riskit ovat elintarviketurvallisuuden kannalta vähäisiä
- Koskee tavanomaisia ja luomutuotteita
- Joissain tapauksissa voidaan edellyttää luomusuunnitelman lisäksi erillistä omavalvonnan kuvausta (vaade tulee elintarvikelaista)

➤ ***Ammattimaisesta toiminnasta on aina tehtävä ilmoitus, vaikka toiminta olisikin elintarviketurvallisuuden kannalta vähäriskistä.***

Pienimuotisen ja vähäriskisen toiminnan tulee täyttää jokin seuraavista ehdoista:

- 1. elintarvikealan toiminta tapahtuu samassa huoneistossa kuin toimijan harjoittama muu elinkeinotoiminta;** esimerkiksi alkutuotannon yhteydessä tapahtuva vähäriskinen elintarvikehuoneistotoiminta, jonka arvioitu vuosittainen myynti on alle 10 000 € (esim. kesäkahvila) tai kirpputorilla tapahtuva kahvin myynti
- 2. toimija on yksityinen henkilö;** vuosittainen myynti on alle 10 000 € (esim. kotileipuri)
- 3. toimintaa ei voida pitää elinkeinon harjoittamisena;** esimerkiksi yhdistysten ja järjestöjen varainkeruu tai muu tapahtuma mm. messut, markkinat, juhlat, seremoniat, kilpailut, konsertit
- (4. Alkutuotantoilmoituksella** tapahtuva alkutuotannon tuotteiden myynti)

Mitä on pienimuotoinen, vähäriskinen toiminta?

Vna 1258/2011, 164/2016

Alkutuotannon tuote		Suoramyynti kuluttajalle		Myynti paikalliseen vähittäismyyntiin	
		kg/v	eläin/v	kg/v	eläin/v
Kasvikunnantuotteet					
	lehtivihannekset	50 000		50 000	
	muut kasvit ja sienet	100 000		100 000	
	idut	5000		5000	
Kalastustuotteet					
		5 000		rajattomasti	
Riista					
	jänikset ja kanit		1 000		1 000
	linnut		3 000		3 000
	hirvieläimet *		10/30/50		10/30/50
Maito					
	ternimaito	2 500		2 500 (jäädetyttynä)	
	raakamaito	2 500			
Kananmunat					
		20 000		30 000 ** (poikkeuslupa)	
Muut linnunmunat					
		5 000		5 000	
Hunaja					
		2 500		2 500	

* hirvi, peura, metsäkauris

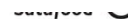
**Nk. poikkeusalueen, joka käsittää entiset Lapin, Oulun ja Ahvenanmaan läänit sekä itä-Suomen läänissä sijaitsevat Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon maakunnat, tuottaja voi toimittaa tuottamia kananmunia paikallisiin vähittäiskauppoihin enintään 30 000 kg vuodessa ilman laatu- ja painoluokitusta sekä leimausta (Valtioneuvoston asetus 1258/2011 3 § kohta 4).

Esimerkkejä

Vähäriskisenä tai kohtuullisen vähäriskisenä elintarvikkeiden valmistuksena, jolta ei edellytetä erillistä elintarvikehuoneistoilmoitusta, voidaan pitää esim.:

- Kesäkahvilat mm. marjatilalla sesongin aikana tai 4H –yhdistyksen pitämänä kesäkauden ajan. Myynnissä vain hyvin säilyviä, vähäriskisiä leivonnaisia, valmiiksi pakattua jäätelöä ja vastaavia, turvallisia tuotteita.
- Kylä- tai vanhempainyhdistysten ja urheiluseurojen järjestämät myyjäiset, seurakahvilat tai tapahtumat jne. joissa kerätään varoja yhdistyksen toiminnan tukemiseksi.
- Maatilayrittäjän järjestämät ohjelmalvelut sekä niihin sisältyvä ruokatarjoilu, esimerkiksi metsäretkien järjestäminen päiväkotilapsille, jossa tarjoillaan nuotioruokaa (kuten tikkupullaa, makkaraa), kun myynti <10 000€/v. Jos myynti isompaa tai valmistetaan ruoka-annoksia -> ilmoitus tehtävä.

Esimerkkejä

Vähäriskisenä tai kohtuullisen vähäriskisenä elintarvikkeiden valmistuksena, jolta ei edellytetä erillistä elintarvikehuoneistoilmoitusta, voidaan pitää esim.:

- Pop up -kahvila tai ravintola, jossa toiminta on niin vähäriskistä kuin mahdollista.
  - Vähäriskisenä voidaan pitää esimerkiksi leipomista, kinkku- tai juustovoileipien koostamista, keitto-, pata- ja laatikkoruokien valmistusta ja niiden välitöntä tarjoilua
  - Toimintaa on enintään 12 päivää/v
  - Laajamittainen ruoan valmistusta ei ole vähäriskistä tai edes kohtuullisen vähäriskistä
  - Vähäriskistä ei myöskään ole esim. seuraavien elintarvikkeiden valmistus tai tarjoilu: tartarpihvit, medium jauhelihipihvit, graavikala, mäti tai sushiannokset
  - Näiden elintarvikkeiden käsittelyyn ja valmistukseen liittyy erityisiä riskejä. Tällaisesta pop up -ravintolasta on aina tehtävä ilmoitus oman kunnan elintarvikevalvontaan viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista

Esimerkkejä

Vähäriskisenä tai kohtuullisen vähäriskisenä elintarvikkeiden valmistuksena, jolta ei edellytetä erillistä elintarvikehuoneistoilmoitusta, voidaan pitää esim.:

- Yksityishenkilön myynti: oman kasvimaan satoa, marjoja ja sieniä, pikkuleipien, leivän, kuivakakkujen myynti
- Omien kananmunien, kauppakunnostettujen tai multaisten vihannesten, marjojen jne. myynti alkutuotantopaikalla, tilapuodissa, torilla, verkossa tms. ilman välikäsiä suoraan kuluttajalle (maksu suoraan loppukäyttäjältä myyjälle). Tuotteen alkuperäinen olomuoto ei muutu missään vaiheessa. Tuote voi olla pussitettu tai pakattu.
- Kohtalaisen riskin tuotteet (hillot, mehut, raasteet) enintään 1 vuosi ei säännöllisesti, vain koemarkkinoinnillisessa tarkoituksessa
- (Oman) viljan jatkojalostus ja vähäriskisten leivonnaisten (leipä, pulla, kuivakakut) valmistus (<10 000 € asti)

Esimerkkejä

Kohtalaisen riskin tuotteita, jotka luetaan elintarvikehuoneistoilmoituksen alaiseksi toiminnaksi ja joilta vaaditaan myös omavalvonnan kuvaus:

- Kasvisten ja juuresten ja marjojen pilkkominen, raastaminen tai hillojen valmistus, yrttien kuivaaminen, kasvisten kuoriminen, kalojen perkaaminen maissa tai kalojen fileointi ja muu käsittely, jolloin alkuperäinen olomuoto muuttuu.
- Voileipä- ja täytekakkujen, muiden konditoriatuotteiden valmistus ja myynti
- Elintarvikkeiden valmistus- ja myynti tarjoilupaikassa (ravintolatoiminta), tukkumyynti sekä myyntitoiminta (tilapuoti, ruokapiiri, verkkokauppa jne.)
- Eläimistä saatavien elintarvikkeiden käsittely ja tilamyynti.
  - Lihatila: eläimet teurastetaan hyväksytyssä teurastamossa, jossa myös liha leikataan ja pakataan. Lihat saapuvat tilalle kylmäkuljetuksena pakattuina. Myy kaiken lihan tilalta suoraan kuluttajille. Jos liha on teurastamolla pakastettua, sen voi säilyttää ”koti”pakastimessa (lämpötilan seuranta!)
  - Maito: juuston valmistus oman tilan maidosta

Esimerkkejä

Elintarvikehuoneistoilmoitus vai ei?

- Jos ruokapiiri, tilapuoti tai torimyyjä myy vain omia tuotteitaan suoraan loppukäyttäjälle -> alkutuotantoa -> pienimuotoista ja vähäriskistä -> ei ilmoitusta kun määrät jäävät alle asetettujen rajojen
- Jos myynnissä muiden tuottajien alkutuotannon tuotteita: raha ratkaisee
  - Maksu suoraan kuluttajalta/loppukäyttäjältä kyseisen tuotteen tuottajalle -> alkutuotanto -> pienimuotoista ja vähäriskistä -> ei ilmoitusta
  - Myyjä laskuttaa kaikki tuotteet (tilitys muille tuottajille myyjän kautta tai myyjä ostanut tuotteet itselleen ennen myyntiä) -> ei katsota pienimuotoiseksi vaan elinkeinotoiminnaksi -> elintarvikehuoneistoilmoitus tehtävä
  - Aina kun asetetut kg ja € määrät ylittyvät -> ilmoitus tehtävä

Esimerkkejä:

Laitoshyväksynnän vaativaa toimintaa:

- Eläinperäisten, helposti pilaantuvien elintarvikkeiden käsittely, valmistus, pakkaaminen ja myynti.
  - Liha-alan laitokset (kalakukkojen valmistajat(!), teurastamot, lihavalmistelaitokset, palvaamot)
  - Kala-alan laitokset (Tuoreet kalastustuotteet, perkaus, fileointi, savustus, jalosteiden valmistus, täyssäilykkeet, mäti...)
  - Maitoalan laitokset (Valio, Satamaito, juustoloita, jäätelön valmistajia, < tai > 2 milj. l/v raakamaitoa käsittelevät, pienmeijereitä...)
  - Muna-alan laitokset (Munax, Kieku Oy, Satamuna, Farmimuna, pienpakkaamot...)
  - Varastolaitokset (joissa edellä mainittuja tuoteryhmiä, Kesko, LTP, Heinin Tukku, useita pienempiä toimijoita..)
  - Pitkälle jalostettujen eläinperäisten tuotteiden, gelatiinin ja kollageenin valmistajat
  - Idättämöt

Mitä sitten, jos kauppa käy yli odotusten?

- Jos alkutuotannon tuotteiden suoramyynti kuluttajalle ylittää pienimuotoisuuden rajat, on mynnistä tehtävä elintarvikehuoneistoilmoitus
- Jos toimitettujen tuotteiden määrä paikalliseen vähittäismyyntiin ylittää pienimuotoisuuden rajat, tulee tehdä omavalvonnan kuvaus ja tuotteesta riippuen vesitutkimukset (pl. maito)
  - Maidon osalta vaaditaan aina omavalvonnan kuvaus sekä vesitutkimukset

KIITOS!

Uutta kasvua LUOMUSTA

Satofood **PYRJÄRVI** **INSTITUUTTI** **Agri 10** **Line Suomi**

 European Commission
suomalainen maatalouspolitiikka
European Institute of Innovation and Technology